

„Najdi deset chyb“ aneb hra pro škodolibé

Červený text – zásadní chyby

Oranžový text – sporné formulace

Směnka

Směnka je převoditelný cenný papír, ze kterého vyplývá **dlužnický závazek**, který dává **směnečnému dlužníkovi povinnost zaplatit** a současně **majiteli směnky právo požadovat zaplacení směnečné sumy v určitém čase a na určitém místě**. Vydávání a použití směnek se řídí speciálním zákonem (**zákon směnečný a šekový 191/1950 Sb.**). Směnka je speciální cenný papír - může ji **vystavit a použít kterýkoliv podnikatel** (v souladu s obchodním zákoníkem), ale také **občané** dle občanského zákoníku. Prostřednictvím směnky si tedy může podnikatel půjčit peníze i od občana (nepodnikatelského subjektu). Vystavení směnky nepodléhá schválení žádné instituce, můžete ji tedy sepsat kdykoliv a kdekoliv - v tom tkví její **velká operativnost**.

Směnka **musí obsahovat podstatné náležitosti** dané směnečným zákonem, její forma však není předepsaná (můžete ji sepsat v restauraci na kousek ubrousku). Na základě mezinárodní konvence přijaté většinou států má směnka stejné náležitosti ve všech zúčastněných zemích, a má proto využití i v mezinárodních obchodních vztazích.

Druhy směnek:

✚ **směnky vlastní** - upravují vztah mezi dvěma subjekty:

1. **věřitel** (remitent)
2. **dlužník - výstavcem směnky** (trasant). *Výstavce směnky* dává vystavením směnky písemný *slib uhrazení* směnečné sumy majiteli směnky.

✚ **směnky cizí** - upravují vztah mezi třemi subjekty:

1. **výstavce** (trasant), který je v dlužnické pozici vůči věřiteli,
2. **věřitel** (remitent).
3. **směnečník** (trasát) - *výstavce směnky* vystavením směnky *přikazuje třetí osobě - směnečníkovi*, který je tímto vázán uhradit dlužnou částku **věřiteli** (remitentovi). U standardní směnky cizí máme tedy tři subjekty (nikoliv dva jako u směnky vlastní).

Směnečník musí s takovouto směnkou souhlasit (**musí směnku akceptovat** - svým podpisem na směnce). Bez akceptace je směnka neplatná.

Zákon směnečný a šekový připouští, aby u směnky cizí došlo k identitě (totožnosti) **výstavce a remitenta**, pak se jedná o tzv. *směnku cizí na vlastní řad, nebo k identitě výstavce a směnečníka*, tzv. *zastřená směnka vlastní*.

Směnka je obchodovatelný cenný papír - **převod směnky** na jinou osobu se uskutečňuje **pomocí indosamentu (rubopisu)**. Nový vlastník je zapsán na rubu směnky.

Směnku proto může věřitel před uplynutím její splatnosti **prodat** jiné osobě (právnícké i fyzické) nebo bance, která mu poskytne **eskontní úvěr** (odprodej směnky bankou se nazývá eskont, pokud tato banka prodá směnku centrální bance hovoříme o reeskontu). Banky většinou odkupují pouze cizí směnky (je zde však možnost využít identitu výstavce a směnečníka a vystavit zastřenou směnku vlastní).

Směnka může sloužit jako:

1. **zástava** při jiných typech úvěru,
2. směnkou můžeme **ručit** určitou obchodní transakci,
3. směnka může být **součástí dokumentárního akreditivu**, používaného především při obchodech se zahraničím (naučíte se v kapitole o bankovníctví),
4. směnka se dá využít jako **platidlo**,
5. směnky jsou jedním z **cizích zdrojů krátkodobého financování firmy**,
6. směnka je využívána při **úvěrech**,
7. **Eskont exportních směnek** je nástrojem proexportní politiky ze strany centrální banky na podporu přímých vývozcům zboží (v současné době není v ČR tento nástroj využíván).

Použití směnek je velmi široké a obecně platí, že **správně vystavená směnka** (se všemi náležitostmi stanovenými zákonem) je právně **lépe vymáhatelná** než klasický obchodní vztah bez dalšího jištění (uzavřená kupní smlouva a běžná fakturace po dodání zboží).

Cizí směnka musí obsahovat:

1. **označení v textu, že jde o směnku** (nestačí nadpis SMĚNKA),
2. **bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžní sumu**, vyjádřenou slovy i čísly (v případě neshody platí slovní vyjádření),
3. **jméno směnečníka** (ten, kdo má platit) a jeho identifikace,
4. **údaj splatnosti** - směnečný zákon umožňuje následující možnosti
 - **na viděnou** (při předložení) = vistasměnka,
 - **na určitý čas po viděné** = časová vistasměnka,
 - **na určitý čas po vystavení směnky** (např. 30 dní) = dato směnka,
 - **na určitý den** (23. března 2002) = směnka fixní,

5. **údaj místa**, kde má být placeno,
6. **jméno věřitele** (remitenta) - **na jeho řad má být placeno**,
7. **datum a místo vystavení směnky**,
8. **podpis výstavce a jeho adresa**. Podepsat směnku může pouze osoba, která k tomu má zmocnění.

Náležitosti vlastní směnky jsou shodné, pouze bod 3 (jméno směnečníka) není uváděn.

Podpisem kterékoliv další osoby na líci směnky vzniká tzv. **aval - směnečné rukojemství** a věřitel může žádat při neuhrazení směnky směnečníkem zaplacení od ručitele - avalisty.

Postih při neplacení (regres) - jestliže směnka nebyla včas uhrazena, může majitel vykonat postih vůči kterémukoliv indosantovi (předchozí majitelé uvedení na rubu směnky), vůči výstavci nebo avalistovi.

Po zaplacení směnky má být směnka opatřena **kvitanční doložkou** „zaplaceno dne“ a podpisem, napsanou přímo na směnce. Směnečná suma nesmí být splácena ve splátkách.